

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 125/24

2024 m. rugpjūčio 12 d., Liuksemburgas

ES Bendrasis Teismas jau turi jurisdikciją nagrinėti prejudicinius klausimus šešiose konkrečiose srityse

Dalies Teisingumo Teismo jurisdikcijos priimti prejudicinius sprendimus perdavimas Bendrajam Teismui yra Europos Sąjungos teismų sistemos reformos dalis, jurisdikcija bus perduota dėl prejudicinių klausimų, pateiktų nuo 2024 m. spalio 1 d.

Šiandien *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*¹ paskelbti svarbūs Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto pakeitimai įsigalios rugsėjo 1 d. Šiais pakeitimais pirmiausia numatytas dalies Teisingumo Teismo jurisdikcijos priimti prejudicinius sprendimus perdavimas Bendrajam Teismui nuo 2024 m. spalio 1 d. Šis perdavimas susijęs su šešiomis konkrečiomis sritimis: bendra PVM sistema, akcizais, Muitinės kodeksu, tarifiniu prekių klasifikavimu, kompensavimu ir pagalba keleiviams atsisakymo vežti ar transporto paslaugų atidėjimo ar atšaukimo atvejais, šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema. Statuto pakeitimais taip pat numatyta išplėsti apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmo taikymo sritį.

Šia reforma siekiama sumažinti Teisingumo Teismo darbo krūvį, susijusį su prejudicinių sprendimų priėmimu, ir suteikti jam galimybę ir toliau per pagrįstą laikotarpį vykdyti savo užduotį užtikrinti, kad, taikant ir aiškinant Sutartis, būtų laikomasi teisės. 2001 m. Nicos sutarties rengėjai numatė galimybę Bendrajam Teismui nagrinėti kai kuriuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą, tačiau Statutas iki šiol nebuvo tam pritaikytas. Vis dėlto nustatyta, kad per pastaruosius penkerius metus nagrinėjamų bylų skaičius reguliariai ir akivaizdžiai didėjo². Be to, bylos tapo sudėtingesnės ir opesnės, ypač kalbant apie bylas, susijusias su konstitucinio pobūdžio klausimais ar pagrindinėmis teisėmis. Reforma leis Teisingumo Teismui susitelkti į užduotį saugoti ir stiprinti Sąjungos teisės vienovę ir darną. Bendrasis Teismas savo ruožtu gali perimti papildomą darbo krūvį ir nagrinės jam pateiktus prejudicinius klausimus, suteikdamas nacionaliniams teismams ir suinteresuotiesiems asmenims tas pačias garantijas kaip ir Teisingumo Teismas.

Reformą iš esmės sudaro trys dalys, jos glaustai apibūdintos toliau.

Dalies jurisdikcijos priimti prejudicinius sprendimus perdavimas Bendrajam Teismui

Reformos pirma dalis susijusi **su Teisingumo Teismo jurisdikcijos priimti prejudicinius sprendimus perdavimu Bendrajam Teismui**, kurį sudaro po du teisėjus iš kiekvienos valstybės narės. Teisinio saugumo sumetimais jurisdikcija perduodama **tik šešiose srityse**, kurios yra aiškiai apibrėžtos, kurias pakankamai lengvai galima atskirti nuo kitų sričių ir dėl kurių suformuota gausi Teisingumo Teismo jurisprudencija. Bendrasis Teismas turi jurisdikciją spręsti dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, kurie yra susiję tik su viena ar keliomis toliau išvardytomis konkrečiomis sritimis:

1. bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema;
2. akcizais;
3. Muitinės kodeksu;
4. tarifiniu prekių klasifikavimu pagal Kombinuotąją nomenklatūrą;

5. kompensavimu ir pagalba keleiviams atsisakymo vežti ar transporto paslaugų atidėjimo ar atšaukimo atvejais;
6. šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema.

Šiose srityse retai kyla klausimų, dėl kurių reikia priimti principinį sprendimą, galintį turėti įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnai. Dėl jų jau yra suformuota gausi Teisingumo Teismo jurisprudencija, o tai turėtų suteikti Bendrajam Teismui galimybę remtis anksčiau priimtais sprendimais. Prie šių sričių priskiriama maždaug 20 % Teisingumo Teismui pateikiamų prašymų priimti prejudicinį sprendimą, o tai yra pakankamai didelis bylų skaičius, tad Teisingumo Teismo darbo krūvis gali realiai sumažėti. Taigi Teisingumo Teismas galės labiau susitelkti į savo, kaip Sąjungos konstitucinio ir aukščiausiojo teismo, užduotis.

Teisingumo Teismas ir toliau turės jurisdikciją nagrinėti tuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą, kurie, nors ir susiję su pirma minėtomis konkrečiomis sritimis, yra susiję ir su kitomis sritimis. Jis taip pat ir toliau turės jurisdikciją nagrinėti prašymus priimti prejudicinį sprendimą, kai jie susiję su viena ar keliomis konkrečiomis sritimis, bet juose keliami savarankiški 1) pirminės teisės, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, 2) tarptautinės viešosios teisės arba 3) bendrųjų Sąjungos teisės principų aiškinimo klausimai. Bendrasis Teismas taip pat galės perduoti Teisingumo Teismui bylą, kuri patenka į jo jurisdikciją, tačiau joje reikia priimti principinį sprendimą, galintį turėti įtakos Sąjungos teisės vienovei ar darnai.

Dėl teisinio saugumo ir spartesnio proceso **visi prašymai priimti prejudicinį sprendimą turi būti pateikiami Teisingumo Teismui**, o jis, laikydamasis savo procedūros reglamente nustatytos tvarkos, turi nustatyti, ar prašymas susijęs tik su viena ar keliomis konkrečiomis sritimis ir dėl to turi būti perduotas Bendrajam Teismui. Dėl teisinio saugumo ir skaidrumo Teisingumo Teismas arba Bendrasis Teismas savo prejudiciniame sprendime trumpai nurodys motyvus, kodėl turi jurisdikciją nagrinėti prejudicinį klausimą.

Pokyčiai visose bylose dėl prejudicinio sprendimo priėmimo

Reformos antrą dalį sudaro du reglamente, kuriuo iš dalies keičiamas Statutas, numatyti pokyčiai, kurie bus taikomi visiems prašymams priimti prejudicinį sprendimą, nepaisant to, su kokia sritimi jie susiję, ir neatsižvelgiant į tai, ar jie gali būti perduoti Bendrajam Teismui.

Pirma, nuo šiol apie visus prašymus priimti prejudicinį sprendimą bus pranešama Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Centriniam Bankui (šiuo metu pranešama visoms valstybėms narėms ir Komisijai), kad šie galėtų įvertinti, ar keliami klausimai jiems yra itin aktualūs, ir nuspręsti, ar pageidauja pasinaudoti teise pateikti pareiškimus ar rašytines pastabas.

Antra, siekiant didinti proceso bylose dėl prejudicinio sprendimo priėmimo **skaidrumą ir atvirumą** ir suteikti galimybę geriau suprasti Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo paskelbtus sprendimus, numatyta, kad visose bylose dėl prejudicinio sprendimo priėmimo Statuto 23 straipsnyje nurodytų suinteresuotųjų asmenų pateikti pareiškimai arba rašytinės pastabos per pagrįstą laikotarpį **nuo bylos nagrinėjimo pabaigos bus paskelbti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo interneto svetainėje**, išskyrus atvejus, kai toks suinteresuotasis asmuo prieštarauja tam, kad jo pareiškimas ar pastabos būtų skelbiami.

Apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmo taikymo srities išplėtimas

Reformos trečia dalimi siekiama išlaikyti veiksmingą apeliacinių skundų dėl Bendrojo Teismo sprendimų nagrinėjimo procesą, atsižvelgiant į išaugusį Teisingumo Teismui pateikiamų apeliacinių skundų skaičių. Tam, kad Teisingumo Teismas galėtų sutelkti dėmesį į apeliacinius skundus, kuriuose keliami svarbūs teisės klausimai, **apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmo³ taikymas išplečiamas ir kitiems Bendrojo Teismo priimtiems sprendimams**.

Teisingumo Teismo išankstinio priėmimo mechanizmas taikomas apeliaciniams skundams bylose, kurios jau buvo išnagrinėtos du kartus: iš pradžių Sąjungos įstaigos ar organo nepriklausomos apeliacinės tarybos, paskui –

Bendrojo Teismo. Šiuo metu šis mechanizmas taikomas Statuto 58a straipsnyje nurodytiems sprendimams, priimtiems keturių apeliacinių tarybų ir vėliau ginčytiems Bendrajame Teisme (žr. toliau 1–4 punktus). Nuo rugsėjo 1 d. įsigaliosiančiais Statuto pakeitimais, be keturių jau numatytų nepriklausomų apeliacinių tarybų, įtrauktos dar šešios, dabar jų iš viso yra dešimt. Tai yra šių įstaigų, organų ir agentūrų apeliacinės tarybos:

1. Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) (Alikantė, Ispanija);
2. Bendrijos augalų veislių tarnybos (OCVV) (Anžė, Prancūzija);
3. Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) (Helsinkis, Suomija);
4. Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūros (AESA) (Kelnas, Vokietija); papildomai pridėtos šios apeliacinės tarybos:
5. Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) (Liubliana, Slovėnija);
6. Bendros pertvarkymo valdybos (CRU) (Briuselis, Belgija);
7. Europos bankininkystės institucijos (ABE) (Paryžius, Prancūzija);
8. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (AEMF) (Paryžius, Prancūzija);
9. Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (AEAPP) (Frankfurtas prie Maino, Vokietija);
10. Europos Sąjungos geležinkelių agentūros (ERA) (Valansjenas, Prancūzija).

Be to, apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmas bus taikomas apeliaciniams skundams dėl Bendrojo Teismo sprendimų, priimtų dėl po 2019 m. gegužės 1 d. įsteigtos bet kurios kitos Sąjungos įstaigos, organo ar agentūros nepriklausomos apeliacinės tarybos, į kurią turi būti kreipiamasi prieš pareiškiant ieškinį Bendrajame Teisme, sprendimo.

Galiausiai šis mechanizmas taip pat išplečiamas ginčams dėl sutarčių, kuriose numatyta arbitražinė išlyga, vykdymo. Nagrinėdamas tokius ginčus iš esmės Bendrasis Teismas dažniausiai taiko tik nacionalinę teisę, į kurią daroma nuoroda arbitražinėje išlygoje.

Apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmo taikymo sritis išplečiama nuo 2024 m. rugsėjo 1 d.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Kontaktinis asmuo: Stefaan van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Likite su mumis!

¹ 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir [Tarybos reglamentas \(ES, Euratomas\) 2024/2019](#), kuriuo iš dalies keičiamas Protokolas Nr. 3 dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto.

² Žr. [PS Nr. 59/24](#).

³ Dėl 2019 m. sukurto apeliacinių skundų išankstinio priėmimo mechanizmo žr. [PS Nr. 53/19](#).